

CZYM JEST NORMA?

Norma to dokument przyjęty na zasadzie konsensu i zatwierdzony przez upoważnioną jednostkę organizacyjną, ustalający – do powszechnego i wielokrotnego stosowania – zasady, wytyczne lub charakterystyki odnoszące się do różnych rodzajów działalności lub ich wyników i zmierzający do uzyskania optymalnego stopnia uporządkowania w określonym zakresie.

Norma jest dokumentem:

- opisującym sprawdzony stan wiedzy technicznej, opisem aktualnego poziomu światowego (regionalnego, krajowego) w danej dziedzinie;
- przeznaczonym do dobrowolnego stosowania;
- służącym ułatwieniu i uproszczeniu przepływu towarów i usług pomiędzy rynkami;
- mogącym stanowić podstawę porozumienia sfery gospodarczej, rządowej i społecznej w spełnieniu określonych warunków bezpieczeństwa i jakości wyrobów i usług;
- chronionym prawem autorskim, tak jak filmy, muzyka, programy komputerowe lub utwory literackie;
- niebędącym informacją publiczną (zgodnie z art. 5 ust. 7 ustawy o normalizacji Polskie Normy nie stanowią informacji publicznej i nie podlegają udostępnieniu w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej).

Norma jest narzędziem ułatwiającym:

- wytwarzanie dóbr;
- świadczenie usług;
- zarządzanie;
- współdziałanie systemów.

Cechy normy:

- charakter nieobowiązujący, czyli dobrowolność stosowania;
- treść normy uzgodniona przez zainteresowanych lub też stwierdzenie, że nie występuje sprzeciw w odniesieniu do treści (konsens);
- powszechne stosowanie;
- powszechna dostępność (nie oznacza bezpłatnego dostępu, ale brak ograniczeń w dostępie);
- zaakceptowana przez uznaną jednostkę normalizacyjną;
- wolna od ingerencji ze strony organów władzy w treść normy w trybie administracyjnym.

Normalizacja to jest działalność mająca na celu uzyskanie optymalnego, w danych okolicznościach, stopnia uporządkowania w określonym zakresie, poprzez ustalanie postanowień przeznaczonych do powszechnego i wielokrotnego stosowania, dotyczących problemów

istniejących lub możliwych do wystąpienia. Działalność ta polega w szczególności na opracowywaniu, publikowaniu i wdrażaniu norm.

Poziom techniki to uzyskany w danym czasie stan możliwości technicznych w odniesieniu do wyrobów, procesów i usług, oparty na wspólnych osiągnięciach nauki, techniki i praktyki

Uznana reguła techniczna to postanowienie techniczne uznawane przez większość ekspertów za odpowiadające poziomowi techniki

Normy nieformalne Normy mogą być także opracowywane przez inne organizacje, zwane jednostkami normalizującymi, których uznana (choć nie wyłączną) sferą działalności jest normalizacja. Zwykle są to organizacje sektorowe lub branżowe, o zasięgu krajowym, regionalnym lub międzynarodowym (jednak ten ostatni bywa czasem kwestionowany ze względu na niedostateczny mechanizm zapewnienia reprezentacji interesów międzynarodowych). Takimi organizacjami są m.in.: ASTM International – Amerykańskie Towarzystwo ds. Badań i Materiałów, IEEE – Instytut Inżynierów Elektryków i Elektroników, SAE International – Stowarzyszenie Inżynierów Motoryzacji, AECMA – Europejskie Stowarzyszenie Producentów Lotniczych, IATA – Międzynarodowe Stowarzyszenie Transportu Powietrznego, IIW – Międzynarodowy Instytut Spawalnictwa. Udział w opracowaniu takich norm jest ograniczony do członków danej organizacji. Same normy, choć publicznie dostępne, zazwyczaj nie są powszechnie stosowane (stosowanie takich norm przez członków organizacji jest często jednym z wymogów członkostwa).

Również różnego rodzaju konsorcja przemysłowe, a nawet wielkie firmy, opracowują specyfikacje, które mogą zdominować rynek stając się normami „de facto”. Tego typu rozwiązania są niebezpieczne dla wolnego rynku, ponieważ mogą prowadzić do monopolu lub oligopolu. Są one opracowywane z pominięciem wielu zasad normalizacji formalnej, takich jak powszechny dostęp do udziału w pracach, konsensus czy powszechna dostępność.

Przykładem takich norm prywatnych jest klawiatura QWERTY czy system „Microsoft Windows”.

Przykładem normy konsorcjum jest system HDMI (konsorcjum: Silicon Image, Hitachi, Matsushita Electric, Philips, Sony, Thomson i Toshiba).

Wszystkie te aspekty powinna uwzględniać działalność normalizacyjna podejmowana przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich.

Informację opracował:

mgr inż. Janusz Nowastowski

pełnomocnik prezesa SEP ds. normalizacji

(wykorzystano materiały PKN)